

Valtion omistajapolitiikkaa koskeva valtioneuvoston periaatepäättös (19.2.2004)
Periaatepäättös on tarkoitettu ohjaamaan valtion omistajaohjausta ja siihen liittyvää päätöksentekoa kaikissa valtionyhtiöissä ja valtion osakkuusyhtiöissä.

KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖ
19.2.2004

Valtion omistajapolitiikkaa koskeva valtioneuvoston periaatepäättös

Valtion omistajapolitiikkaa koskeva valtioneuvoston periaatepäättös on osoitettu omistajaohjauksesta vastaaville ministeriöille ja niiden virkamiehille. Se on tarkoitettu ohjaamaan valtion omistajaohjausta ja siihen liittyvää päätöksentekoa kaikissa valtionyhtiöissä ja valtion osakkuusyhtiöissä.

Valtioneuvosto on linjannut viimeksi vuonna 1999 valtion omistajapolitiikkaa koskevassa periaatepäättöksessä valtion yhtiöomistusta koskevat omistajapolitiittiset tavoitteet. Tämän jälkeen omistajapolitiikan toimintaympäristössä on tapahtunut osin huomattavia muutoksia. Teollisuuden rakenteet ovat kehittyneet, suomalaisyritysten kansainvälisten toimintojen merkitys on kasvanut ja yhtiöt käyttävät tehokkaasti hyväkseen kansainvälisten pääomamarkkinoiden tarjoamaa rahoitusta. Valtaosa muutoksista perustuu puhtaasti markkinatalouden kilpailutekijöihin. Valtion omistajapolitiikkaa koskeva kotimainen keskustelu ja OECD:n toteuttama kansainvälinen arviointi ovat osaltaan antaneet aiheen uudistaa valtion omistajapolitiikkaa koskevat tavoitteet ja periaatteet. Lisäksi uudistustyössä on otettu huomioon, että aiemmat periaatteet ja niiden kirjoitustapa ovat osittain peräisin 1980-luvulta, jolloin yhtiöiden pääomahuolto oli vielä omistajien varassa ja valtion yhtiöomistuksen merkitys sekä omistajaohjauksen toimintaympäristö muutoinkin olivat olennaisesti erilaisia kuin nykyisin.

Valtio on omistajana hyvin erityyppisissä yhtiöissä. Osa yhtiöistä toteuttaa valtionhallinnon tehtäviin kiinteästi liittyviä erityistehtäviä, mutta valtaosa yhtiöistä harjoittaa täysin markkinaehtoista liiketoimintaa. Yhtiö on markkinaehtoisesti toimiva, kun se harjoittaa liiketoimintaa osaksikin kilpailullisessa toimintaympäristössä ja tavoittelee toiminnallaan voittoa. Aina kun yhtiö toimii osaksikin kilpailullisessa toimintaympäristössä, sen omistajaohjaus on pidettävä erillään sääntelystä ja viranomastehtävistä, jotta yhtiöiden talous ja toiminta olisi läpinäkyvää eikä omistaja aiheuta markkinahäiriöitä yhtiöiden toimintaympäristössä. Omistajapolitiikan *ensimmäinen ja keskeisin yleisperiaate on sääntelyn ja omistajaohjauksen tehokas eriyttäminen* siten, että markkinaehtoisesti toimivien yhtiöiden osalta valtion omistajuustoimintoa hoidetaan itsenäisesti, yhdenmukaisesti ja selkeästi erillään sääntelytehtävistä. Erityistehtävät tulee toteuttaa tehokkaasti, mutta näitä tehtäviä hoitavien yhtiöiden hallinto ja raportointi tulee järjestää samojen yleisperiaatteiden mukaan kuin markkinaehtoisesti toimivien yhtiöiden.

Osa markkinaehtoisesti toimivista yhtiöistä on julkisesti noteerattuja. Tämä edellyttää arvopaperimarkkinoiden ja niitä koskevan sääntelyn huomioon ottamista myös omistajaohjauksen ja omistusjärjestelyjen yhteydessä. Lisäksi on otettava huomioon se, että jo yhden vähemmistöosakkaan tulo osakeyhtiöön muuttaa olennaisesti omistajaohjauksen lähtökohtia. Kun yhtiössä on muita osakkeenomistajia kuin valtio, tästä seuraa, että omistajien yhdenvertaisuus ja velkojain suoja on otettava huomioon. *Toinen omistajapolitiittinen yleisperiaate on, että valtio toimii omistajana osakeyhtiölain ja arvopaperimarkkinalain mukaisesti, käyttää omistajavaltaansa yhtiökokouksissa, eikä edellytä tai vaadi erivapauksia tai muista omistajista poikkeavia oikeuksia.*

Eduskunnan ja valtioneuvoston välistä valtion yhtiöomistukseen liittyvää toimivaltaa sääntelee vuonna 1991 annettu laki valtion osakasvallan käytöstä eräissä taloudellista toimintaa harjoittavissa osakeyhtiöissä (740/1991). Siinä on säädetty erityisesti valtion

osakeomistuksista luopumiseen ja omistus- järjestelyihin liittyvistä kysymyksistä osakeomistusten hallinnoinnista ja valtion omistajavallan käytön perusteista. Tämän ns. valtionyhtiölain uudistustarve arvioidaan ja tarvittavat uudistukset toteutetaan. Omistajapoliittisessa päätöksenteossa korostetaan valtionyhtiölain mukaista selkeää toimivallan jakoa ja *kolmas omistajapoliittinen yleisperiaate on eduskunnan ja valtioneuvoston välinen valtionyhtiölain mukainen selkeä työnjako*, jossa eduskunta päättää valtionomistuksesta osakeyhtiölain kannalta relevanttien rajojen (nykyisessä laissa 2/3 määräenemmistö, yksinkertainen enemmistö tai 1/3 määrävähemmistö) puitteissa ja valtioneuvosto toteuttaa mahdolliset omistusjärjestelyt kussakin tilanteessa taloudellisesti parhaalla ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Tässä periaatepäätöksessä on otettu huomioon edellä kuvatut erot eri yhtiöiden välillä. Periaatepäätös on selkeästi osoitettu omistajapolitiikasta vastaaville viranomaisille eikä yhtiöille. *Neljäs omistajapoliittinen yleisperiaate on selkeä työnjako omistajien ja johdon välillä*: omistajapoliittinen päätöksenteko kuuluu valtiolle ja liiketoiminnallinen päätöksenteko yhtiöiden toimielimille.

Edellä todetuista lähtökohdista valtioneuvosto on tänään, asian oltua valtioneuvoston talouspoliittisen ministerivaliokunnan ja raha-asiainvaliokunnan käsiteltävänä, päättänyt tehdä seuraavan valtion omistajapolitiikan tavoitteita ja periaatteita koskevan periaatepäätöksen.

1. Valtionyhtiöiden ja valtion osakkuusyhtiöiden merkitys

Valtion yritysvarallisuus on merkittävä osa kansallisvarallisuutta. Valtio pyrkii tämän omaisuuden hoidossa mahdollisimman hyvään taloudelliseen ja yhteiskunnalliseen kokonaistulokseen.

Liiketoimintaa harjoittavia valtion määräysvallassa olevia merkittäviä yhtiöitä (valtionyhtiö) on yhteensä 36. Valtion osakkuusyhtiöitä, joissa valtio on merkittävä vähemmistöomistaja (vähintään 10 %) on 18. Lisäksi valtio on suoraan tai välillisesti osakkaana lukuisissa muissa yhtiöissä. Valtionyhtiöiden ja valtion osakkuusyhtiöiden konserneihin kuuluvat tytäryhtiöt ja alakonsernit mukaan lukien liiketoimintaa harjoittavien yhtiöiden lukumäärä on yli 1000 ja kiinteistöyhtiöt mukaan lukien yli 2000. Konserniyhtiöistä huomattava osa on ulkomaisia yhtiöitä.

Viime vuosikymmenen alusta lähtien valtio on yksityistänyt useita yhtiöitä joko kokonaan tai siten, että valtio on edelleen vähemmistöomistajana yhtiössä. Uusia valtionyhtiöitä on perustettu kun valtionhallintoon aiemmin kuuluneita toimintoja on siirretty liikelaitoksille ja näitä edelleen yhtiötetty. Valtionyhtiöt ja valtion osakkuusyhtiöt ovat olleet osallisina lukuisissa kotimaisissa ja kansainvälisissä rakennejärjestelyissä, joiden seurauksena valtion omistuksen kohde ja omistusosuus ovat olennaisesti muuttuneet.

Valtionyhtiöiden ja valtion osakkuusyhtiöiden palveluksessa oli vuonna 2002 noin 200 000 henkilöä. Valtaosa henkilöstöstä oli valtion osakkuusyhtiöiden palveluksessa. Valtionyhtiöiden henkilöstöosuus on jatkuvasti laskenut, kun yhtiöitä on osaksi tai kokonaan yksityistetty.

2. Valtion erityistehtävää hoitavat yhtiöt ja markkinaehtoisesti toimivat yhtiöt

Eräät valtionyhtiöt toteuttavat valtion erityistehtäviä. Näissä yhtiöissä valtiolla on omistajana ensisijaisia yhteiskunnallisia tavoitteita, vaikka yleistavoitteena on samalla kannattava toiminta. Eräistä yhtiöistä on säädetty erityislaille, joka normittaa valtion yhtiökohtaista omistajapolitiikkaa ja omistajaohjausta.

Yhtiöille asetettujen yhteiskunnallisten tavoitteiden takia valtion erityistehtävää hoitavien yhtiöiden tulee säilyä valtion yksinomistuksessa tai ainakin valtion määräysvallassa. Näissä yhtiöissä valtion omistajapoliittiset tavoitteet perustuvat mahdollisimman hyvään

yhteiskunnalliseen ja taloudelliseen kokonaistulokseen. Tätä arvioidaan ensisijaisesti sen perusteella, miten ja kuinka tehokkaasti kyseinen yhtiö toteuttaa niitä tavoitteita ja tehtäviä, jotka alan hallinnosta vastaava ministeriö on asettanut eli miten se täyttää yhteiskunnallisen palvelutehtävänsä.

Pääosa valtionyhtiöistä ja valtion osakkuusyhtiöistä toimii markkinaehtoisesti. Markkinaehtoisuus merkitsee, että yhtiöiden tulee olla vertailukelpoisia muihin toimialalla toimiviin yhtiöihin verrattuna.

Myös markkinaehtoisesti toimiviin yhtiöihin voi liittyä valtio-omistajan strategisia, kuten infrastruktuurin ylläpitämiseen ja turvaamiseen liittyviä intressejä tai peruspalveluvelvoitteita, mutta ne toimivat selkein liiketoiminnallisin periaattein. Näissä yhtiössä omistajaohjauksen tavoitteena on kulloinkin parhaan taloudellisen kokonaistuloksen saavuttaminen. Tätä arvioidaan kannattavuuden ja omistaja-arvon pitkäjänteisen kasvun perusteella. Omistusta arvioitaessa otetaan huomioon valtion strategiset intressit ja niiden turvaamiseksi tarvittavan vaikutusvallan säilyttäminen. Omistuksesta kokonaan tai osittain luovuttaessa otetaan myyntitulojen lisäksi huomioon myös vaikutukset yritysten toimintaedellytyksiin.

Markkinaehtoisesti toimivat yhtiöt toimivat aina normaalein kannattavuutta ja kilpailukykyä koskevin tavoittein. Jos yksi omistaja asettaa markkinaehtoisesti toimivalle valtionyhtiölle muita tavoitteita, tälle on oltava kaikkien omistajien hyväksyntä ja yhtiölle aiheutuvat lisäkustannukset on korvattava etukäteen tehtyjen päätösten perusteella. Valtion on kuitenkin tällöin toimittava tavalla, joka ei vääristä kilpailua eikä loukkaa Suomen EU-jäsenyydestä aiheutuvia velvoitteita.

Valtion yleisistä tukitoimista päätettäessä markkinaehtoisesti toimivia yhtiöitä tulee kohdella samalla tavoin kuin muita vertailukelpoisia yrityksiä. Markkinaehtoisesti toimiville yhtiöille myönnetään valtion takauksia samoin ehdoin kuin muillekin yrityksille, eikä niillä ole erityisasemaa tai erityisoikeuksia. Valtio ei ilman erikseen tehtäviä takauspäätöksiä vastaa yhtiöiden veloista ja muista sitoumuksista. Valtion erityistehtävää hoitavien yhtiöiden rahoitus- ja vakuusjärjestelyistä päätettäessä otetaan huomioon yhtiölle asetetut velvoitteet ja niiden hoitamisesta yhtiön rahoitukselle aiheutuvat tarpeet sekä Suomen EU-jäsenyydestä aiheutuvat velvoitteet.

Valtion erityistehtävää hoitavien yhtiöiden tavoitteena tulee olla liiketaloudellisesti kannattava toiminta. Jos valtio on erityistehtävää hoitavan yhtiön ainoa omistaja, voidaan sen yhteiskunnallinen palvelutehtävä kuitenkin ottaa huomioon yhtiön kannattavuustavoitteita asetettaessa. Jos tällaisessa yhtiössä on muita omistajia, normaaleista kannattavuustavoitteista poikkeaminen on kuitenkin mahdollista vain yhteisesti hyväksytyillä edellytyksillä.

Yhtiöiden laajeneminen yritysostoilla ja tytäryhtiöitä perustamalla on tavanomaista liiketoimintaa, jota koskevat päätökset tehdään yhtiöissä. Valtion kokonaan omistamissa yhtiöissä omistajan ja yrityksen yhteydenpito tulee toteuttaa siten, että omistajaohjauksesta vastaava yksikkö saa ennalta tiedon merkittävistä toimialaan ja strategiaan vaikuttavista päätöksistä. Yhtiöissä, joissa on muita omistajia, tämä varmistetaan johdon ja merkittävimpien omistajien tavanomaisen yhteydenpidon puitteissa siten, että ensi sijassa hallituksen puheenjohtaja ja toimitusjohtaja huolehtivat yhteyksistä omistajien suuntaan. Valtion erityistehtävää hoitavissa yhtiöissä on toimialan muutoksia ja yritysjärjestelyjä arvioitaessa kiinnitettävä huomiota siihen, ettei erityistehtävien hoito vaarannu.

3. Omistajaohjauksen lähtökohdat

Valtion omistajapolitiikan ja omistajaohjauksen ensisijaisena tavoitteena on yhtiöiden kehittäminen ja omistaja-arvon pitkäjänteisen kasvun tukeminen. Keskeisiä lähtökohtia ovat omistajan avoin ja johdonmukainen käyttäytyminen, vastuullisten ja asiantuntevien jäsenten ehdottaminen yhtiöiden hallituksiin, omistajan panostukset yhtiöiden johtamisresursseihin ja

johdon sitouttamiseen sekä kaikkien omistajien ja myös muiden etutahojen huomioon ottaminen. Omistajan tärkeimmät välineet ovat itsenäinen omistajastrategian valmistelu ja hyvän hallintokäytännön (corporate governance) kehittäminen.

Valtio-omistaja osallistuu liiketoiminnalliseen päätöksentekoon yhtiökokouksissa. Yhtiön tuloksesta ovat vastuussa sen toimiva johto ja hallintoelimet, jotka tekevät toimintaa koskevat päätökset osakeyhtiölain ja yhtiöjärjestyksen asettamissa puitteissa.

Valtion erityistehtävää hoitavissa yhtiöissä valtion omistajarooli poikkeaa markkinaehtoisesti toimivista yhtiöistä.

Erityistehtävää hoitavassa yhtiössä valtio on aktiivinen omistaja, joka määrittelee erityistehtävän sisällön ja sen merkityksen yhtiölle asetettaville tavoitteille. Yrityksen liiketoimintastrategian määrittelevät yhtiön johto ja hallintoelimet. Liiketoimintastrategian ja erityistehtävän yhteensovittaminen edellyttää vastuuministeriön sekä yhtiön johdon ja hallintoelinten yhteistoimintaa. Tuottotavoitteen ja muiden tavoitteiden suhteesta päättää vastuuministeriö, tarvittaessa talouspoliittisen ministerivaliokunnan kannanottojen perusteella.

Markkinaehtoisesti toimivien yhtiöiden omistajaohjauksessa lähtökohtana on omistajien yhdenvertaisuus. Omistajaohjaus perustuu omistajastrategiseen seurantaan ja valmisteluun, jonka perusteella valtio ottaa tarvittaessa kantaa yrityksen strategiaan ja taloudellisiin kysymyksiin. Yrityksen hallitus ja toimiva johto varmistavat ennalta merkittävimpien omistajien suhtautumisen ainakin silloin, kun yrityksessä suunnitellut toimet edellyttäisivät yhtiön osakkeiden käyttöä maksuvälineenä tai muuta yritysjärjestelyä, josta päätetään yhtiökokouksessa. Käytännössä merkittävien omistajien kanssa tulee keskustella keskeisistä strategisista kysymyksistä ja rakennejärjestelyistä, vaikka päätösvalta olisi yhtiön hallituksella. Tällöin vastuuministeriön edustajat keskustelevat yritysjohtajan ja yhtiön hallituksen puheenjohtajan kanssa. Vastaavasti valtio-omistajan tulisi informoida yhtiön hallitusta suunnitelmistaan.

Yhtiöiden hallinnon ja päätöksenteon järjestämisessä yleinen tavoite on hyvien hallintokäytäntöjen kehittäminen ja ylläpitäminen. Valtio tukee omistajana korkeatasoista ja mahdollisimman avointa raportointia yhtiön taloudesta ja toiminnasta. Yhtiöiden odotetaan tunnevan sekä kotimaiset että kansainväliset corporate governance –suositukset ja toteuttavan niiden mukaisia parhaita käytäntöjä. Tällaisiin parhaisiin käytäntöihin kuuluu se, että henkilöstön edustus ja vaikutusmahdollisuudet yhtiön hallintoelimissä on turvattu vähintään henkilöstöedustuksesta annetun lain määrittelemissä puitteissa. Lähtökohtana on, että henkilöstön edustaja tai edustajat valitaan yhtiön hallintoneuvostoon tai hallitukseen, ellei heidän tiedonsaantiaan ja heidän edustajansa läsnäoloa päättävissä elimissä ole perusteltua järjestää muulla tavoin esimerkiksi yhtiön liiketoimintaan tai yhtiön omistusrakenteeseen liittyvistä syistä.

Omistajaohjauksen kannalta keskeinen päätöksentekuelin on yhtiön hallitus, jonka jäseniksi valitaan yhtiöstä riippumattomia asiantuntijoita. Hallitusjäseniä ehdottaessa keskeisiä perusteita ovat ehdokkaiden kokemus ja asiantuntemus sekä yhteistyökyky ja monipuolinen osaaminen. Jos yhtiössä on hallintoneuvosto, sen tehtävät ja päätösvalta tulee määritellä siten, että ne ottavat huomioon yhtiön hoitaman erityistehtävän tai yhtiöön liittyvän strategisien intressien. Julkisesti noteeratuissa yhtiöissä hallintoneuvostoilla tulee olla sellaiset valvontaan painottuvat tehtävät, jotka ovat yhdenmukaisia kotimaisten parhaiden käytäntöjen sekä Helsingin arvopaperipörssin ohjeistuksen ja suositusten kanssa.

Omistajaohjauksen keskeisenä lähtökohtana on yhtiöiden kilpailukykyyn turvaaminen siltä osin kuin siihen voidaan vaikuttaa omistajan toimin. Tämä koskee myös palkkausta ja palkitsemisjärjestelmiä. Valtion tulee tukea järjestelyjä, jotka takaavat yhtiöille mahdollisuudet kilpailla osaavista ja sitoutuneista johtajista ja muusta henkilöstöstä. Johdon palkitsemisjärjestelmien tulee tällöin ottaa huomioon valtion omistuksen pitkäjänteisyydestä johtuvat tavoitteet sekä niitä toteuttavat riittävän pitkät henkilökohtaiset sitoutumisjaksot.

Palkitsemisen tulee ottaa huomioon koko henkilöstön motivointi ja palkitseminen toteutetaan joko henkilöstörahojen kautta tai muutoin. Valtion erityistehtäviä hoitavissa yhtiöissä kannustimet tulee suunnitella siten, että ne ottavat huomioon sekä erityistehtävään liittyvien tavoitteiden että taloudellisten tavoitteiden merkityksen kyseisessä yhtiössä.

4. Yhtiöiden toiminnalle asetettavat omistajapolitiittiset tavoitteet

Valtion omistajapolitiikka perustuu yhtiön kaikki etutahot huomioon ottavaan omistaja-arvon kasvattamiseen. Yhtiön kannattavuuden ja kasvutavoitteiden yhdistäminen edellyttää, että lainsäädännön asettamista velvollisuuksista huolehditaan esimerkillisen hyvin. Henkilöstön asema tulee ottaa huomioon ja toiminnan tulee olla ympäristön kannalta vastuullista.

Yhtiöiden henkilöstöpolitiikan lähtökohtana ovat parhaat käytännöt, tehtyjen sopimusten noudattaminen ja henkilöstöpolitiikan aktiivinen kehittäminen. Valtio on omistajana valmis edistämään uusien työpaikkojen syntymistä ja arvostaa pitkäjänteistä henkilöstöpolitiikkaa, jossa työsuhteiden jatkuvuus ja työntekijöiden osaamispääoma otetaan huomioon. Valtion kokonaan omistamissa yhtiöissä omistajan ja yrityksen yhteydenpito tulee toteuttaa siten, että omistaja on ennalta tietoinen merkittävistä henkilöstön asemaan vaikuttavista toimista.

Yhtiöiden ympäristöpolitiikan tavoitteena on vastuullinen käyttäytyminen, joka perustuu lainsäädännön, kansainvälisten sopimusten ja eri etutahojen perusteltujen odotusten kunnioittamiseen. Valtio on omistajana valmis edistämään järjestelyjä, joilla yhtiöt pyrkivät sovittamaan yhteen tuotannolliset ja taloudelliset sekä ympäristönäkökohdat yhtiön kilpailukykyä edistävällä tavalla.

Yhtiöiden osinkopolitiikalla on valtiolle keskeinen merkitys. Valtio arvostaa ennakoitavaa, omistajan intressit huomioon ottavaa osinkopolitiikkaa, jonka lähtökohtana on toimialalla vertailukelpoinen ja tasainen osinkovirta. Valtion osinko-odotukset arvioidaan vuosittain siten, että yhtiön omavaraisuustarpeet ja kehittämismahdollisuudet otetaan huomioon.

5. Omistuspohjan muutokset ja omistusjärjestelyt

Yhtiöiden omistuspohjan muutoksiin liittyvät ratkaisut tehdään eduskunnan päättämien valtuuksien mukaisesti. Omistusjärjestelyjen toteuttamiseen liittyvä päätöksentekojärjestelmä selkeytetään ja yhtiölainsäädännön mahdollistamien menettelyvaihtoehtojen hyödyntäminen mahdollistetaan valtionyhtiölakia tarkistamalla.

Valtion erityistehtävää hoitavien yhtiöiden tulee säilyä valtion yksinomistuksessa tai valtion määräysvallassa. Niiden omistuspohjan laajentaminen tulee kysymykseen lähinnä, kun erityistehtävän merkitys on vähenemässä tai poistumassa tai kun erityistehtävän hoitamisen voidaan arvioida tehostuvan muiden omistajien mukaantulon tai omistusosuuden kasvun myötä.

Markkinaehtoisesti toimivat yhtiöt voidaan omistuspohjan muutosta ajatellen jakaa kahteen ryhmään: yhtiöihin, joissa valtiolla on lähinnä sijoittajaintressi sekä yhtiöihin, joissa valtiolla on omistajuuteen liittyvä strateginen intressi (esimerkiksi tiettyjen infrastruktuurin kannalta tärkeiden toimintojen varmistaminen ja huoltovarmuus). Jos valtiolla on yhtiössä lähinnä sijoittajaintressi, valtio voi luopua omistuksestaan kokonaan tai osittain, eikä valtion enemmistöomistuksella tai osakeyhtiölain mukaisen määrävähemmistön säilyttämisellä ole itsenäistä merkitystä. Jos valtiolla on yhtiössä erityinen strateginen intressi, se otetaan huomioon yhtiön omistusta koskevissa arvioissa ja päätöksissä.

Omistusjärjestelyjen lähtökohtana on parhaan taloudellisen kokonaistuloksen saavuttaminen. Keskeisin kriteeri on yhtiön tai sen osakkeiden myyntihinta. Kokonaisarvioon vaikuttavat myös kotimaisen teollisuuden ja talouselämän toimialakohtaisten toimintaedellytysten ja kilpailukykyyn turvaaminen, osaamisen säilyttäminen sekä järjestelyjen kilpailu- ja työllisyysvaikutukset.

Omistusjärjestelyjen ja osakemyyntien tavoitteena on mahdollisimman vakaan omistuspuhjan turvaaminen. Kotimaisten instituutioiden ja piensijoittajien sekä yhtiön henkilöstön mahdollisuuksia tulla osakkeenomistajiksi ja osallistua osakemyynteihin edistetään osakemyyntien yhteydessä.

6. Omistajaohjauksen järjestäminen

Valtion omistajapolitiikan tulee olla avointa, ennakoitavaa ja johdonmukaista. Markkinaehtoisesti toimivien valtionyhtiöiden ja valtion osakkuusyhtiöiden on toimittava samoilla säännöillä ja ehdoilla kuin niiden kilpailijoiden. Valtion ei tule antaa etuuksia, joita muilla yrityksillä ei ole, vaan yhtiöiden tulee olla samassa asemassa kuin muut yritykset. Mikäli valtio asettaa osittain markkinaehtoisesti toimiville yrityksille erityisiä velvoitteita, niistä maksettavien korvausten on oltava julkisia ja kustannusvastaavuuteen perustuvia.

Omistajaohjauksesta vastaavat ministeriöt ja talouspoliittinen ministerivaliokunta. Merkittävät valtion omistajapolitiikkaan tai omistajaohjauksen toteutustapoihin liittyvät ratkaisut edellyttävät talouspoliittisen ministerivaliokunnan käsittelyä.

Valtio toimii omistajana aktiivisesti yhtiöiden hallituksia muodostettaessa ja arvioitaessa. Yhtiökohtaisesti toimitaan siten, että valtiota edustaa omistajaa koskevissa asioissa muu kuin hallituksen jäsenenä oleva valtion edustaja. Omistajaohjauksen lähtökohtana on valtion suora edustus sellaisten yhtiöiden hallituksissa, jotka ovat kokonaan valtion omistuksessa, joissa valtio on enemmistöomistaja tai joissa valtio on tosiasiallista määräysvaltaa käyttävä vähemmistöomistaja. Edustus järjestetään ottaen huomioon hallintolain esteellisyyssäännökset.

Virkamiesten toiminta hallituksissa järjestetään siten, että hallitusjäsenyydet eivät vaaranna omistajaohjaustehtävien tehokasta ja riippumatonta hoitamista. Hallituksen jäsenenä oleva valtion edustaja ei osallistu yhtiön omistajaohjaukseen liittyvään valmisteluun ja päätöksentekoon.

Hallituksen jäseneksi valittu valtion edustaja edustaa tuossa tehtävässään yhtiötä ja sen kaikkia osakkeenomistajia. Hallituksen jäseneksi valittu valtion edustaja toimii tehtävässään osakeyhtiölain, arvopaperimarkkinalain ja siihen liittyvän ohjeistuksen sekä muun yhtiötä koskevan yksityisoikeudellisen lainsäädännön määrittämissä puitteissa. Julkisesti noteeratun yhtiön osalta hallituksen jäsenen ja omistajaohjaustehtäviä hoitavien virkamiesten välinen yhteydenpito toteutetaan siten, että sisäpiiritiedon hallinnasta omistajapolitiittiselle päätöksenteolle aiheutuvat rajoitukset otetaan huomioon.